

Selitä selkona: virity helppoon kieleen

Koulutusdiat 1
VIERKO
2024

Sisältö

1. Miten käytät kielen valtaa?
2. Tiedätkö miten sisältö ja kieli kuuluvat yhteen?
3. Helppo kieli auttaa oppimaan
4. Lisätietoja
5. Lähteet
6. Yhteystiedot

1. Miten käytät kielen valtaa?

Syrjäytätkö vai otatko mukaan kielellä?

[Video](#) Selkeä kieli opetuksessa

Sinulla on valtaa

- Käytätkö kieltä, jota opiskelijat ymmärtävät?

Minkälaista kieltä tämä on? Miksi?

- Sujuvien opintojen etenemisen kannalta ammattiopisto haluaa tiedottaa niin opiskelijoita kuin kotiväkeä tarkennetuista käytöön otettavista toimintatavoista liittyen poissaoloihin, mobiililaitteisiin sekä nikotiinituotteisiin.

Vertaa – mikä ja miksi muuttui?

- Sujuvien opintojen etenemisen kannalta ammattiopisto haluaa tiedottaa niin opiskelijoita kuin kotiväkeä tarkennetuista käyttöön otettavista toimintatavoista liittyen poissaoloihin, mobiililaitteisiin sekä nikotiinituotteisiin.

Tiedote: opiskelijat ja kodit

Lue X:n ammattiopiston uudet ohjeet:

- poissaolot
- kännykät
- tupakka, sähkötupakka ja nuuska.

2. Tiedätkö, että sisältö ja kieli kuuluvat yhteen?

Osaavatko opiskelijat ammattikieltäsi?

- Esimerkki:
  - On tärkeää huomioida, että heterogeenisten agglomeraattien koheesiomekanismit ovat sidoksissa anisotrooppisten parametrien interaktiiviseen konfluenssiin, mikä puolestaan vaikuttaa monomeeristen substanssien polydispersiteettiin.

Ammattikielen ymmärtämisen vaikeus

- On tärkeää huomioida, että heterogeenisten agglomeraattien koheesiomekanismit ovat sidoksissa anisotrooppisten parametrien interaktiiviseen konfluenssiin, mikä puolestaan vaikuttaa monomeeristen substanssien polydispersiteettiin.
- "Tavallinen" kieli ja sen tutut sanat eivät auta ymmärtämään ammattikieltä.

Oletko tietoinen kielen käytöstäsi?

- Teetkö havaintoja kielestä eri tilanteissa?
- Ymmärtävätkö opiskelijat sinun kieltäsi? Miksi?
- Teetkö kielen valintoja, jotka helpottavat ymmärtämistä?
- Selitätkö vaikeat asiat helpolla kielellä?

Selkokieline,
selkeäkieline,
kielitietoine,
monikieline ja
kulttuuritietoine?

Kielitietoinen

- Ole **tietoinen kielestä**, jota käytät.
- Tee havainnoja kielestä, jota käytät.
- Tiedosta, että kieli on ydintä kaikessa koulun toiminnassa.

Kuka tarvitsee kielitietoisuutta?

- Sinä tarvitset sitä, jotta opiskelijat etenevät.
- Opiskelijat tarvitsevat sitä, jotta opinnot etenevät.
- Kaikki hyötyvät siitä, että opetat ammattisanat ja työt helpon kielen avulla.

Kaikessa toiminnassasi

- Olet oman ammattikielesi opettaja.
  - S2-opettaja ei voi korvata ammatillista opettajaa.
- Teet yhteistyötä työkavereiden kanssa.
- Arvostat kaikkia kieliä.
- Edistät tasa-arvoa.

Kielitietoinen opettaja

- Lisää opiskelijan itseluottamusta.
- Luot turvallisen ilmapiirin oppia.

3. Helppo kieli auttaa oppimaan

Ymmärtävätkö kaikki ohjeen? Miksi?

- "Kaapissa on tosi tyyriitä vehkeitä, niitten kans ei kannata sählätä ja pitää olla tarkka."
- [Lue lisää esimerkkejä Työkalukaapin ohjeita.](#)

Mikä auttaa ymmärtämään?

- **EI:** *Kaapissa on tosi tyyriitä vehkeitä, niitten kans ei kannata sählätä ja pitää olla tarkka.*
  - Kaapissa on työkaluja.
Ne ovat kalliita.
Ole tarkka,
kun käytät työkaluja.
- Lyhyet, tavalliset sanat.
- Tarkat sanat.
- Lyhyet, helpot lauseet.
- Selitä helpolla kielellä vaikeat ammattisanat.
- EI slangia tai murretta, jota opiskelija ei osaa.

Selkokieli – helppoa kieltä

- Yleiskieltä ja ammattikieltä helpompaa:
  - Sanat: tutut, tavalliset, lyhyet sanat; selität vaikeat sanat
  - Kielen rakenteet: lauseet ja virkkeet lyhyitä
  - Sisältö: vain tärkeimmät asiat helpolla kielellä.

Auta ymmärtämään

- Selitä ja toista helpolla kielellä.
- Huutaminen ei auta ymmärtämään.

Kuuntele

- Puhu ja kuuntele opiskelijaa rauhallisesti.
- Selitä vain yksi asia kerrallaan.
- Varmista ymmärtäminen:
  - Pyydä opiskelijaa selittämään.
  - Pyydä opiskelijaa tekemään asia ja selittämään, mitä hän tekee.

Selkokieltä tarvitsee

- Suomessa noin 14 %:a, esimerkiksi
  - lukivaikeus
  - ADHD
  - muut oppimisvaikeudet
  - suomen kielen opiskelijat (kehittyvä kielitaito, S2-oppijat)
  - muistisairaat jne.
- Henkilöt, joilla on kielellisiä vaikeuksia.
- Selkokielen käyttö on kielitietoista silloin, kun opiskelija tarvitsee selkokieltä.

4. Lisätietoja

Miten opit, mikä on helppoa kieltä?

VIERKO-hankkeessa on tehty koulutusdiat opettajille, ohjaajille ja työpaikkaohjaajille:

1. **Selitä selkona – virity helppoon kieleen**
2. Kielitietoisuus ja selkokieli
3. Kielitietoinen ohjaus työpaikoilla
4. Selkopuhe, vuorovaikutus ja ohjaus
5. Selkokirjoittaminen
6. Selkomateriaalit ja niiden tekeminen
  - Selkomateriaalit
  - Selkotekijä ja saavutettavuus
  - Selkotekijä ja tekoäly

Koulutusdiojen käyttö

- Dioja voi käyttää koulutuksissa: kokonaan tai osittain.
- Koulutusten yhteyteen kannattaa järjestää työpajatyöskentelyä.
- Dioista on myös tallenteet.
- Diat ja tallenteet löytyvät osoitteesta aoe.fi (VIERKOn materiaalit) ja bit.ly/VierkoSelkoS2.

VIERKO-koulutuspaketti 2024: Opeta ja ohjaa kielitietoisesti

Varmista perusosaaminen

Diat 1 (15 min)

Selitä selkona

Lyhyt aloitus helposta ja selkeästä kielestä:

- opettajat
- ohjaajat

Diat 2 (1 t)

Kielitietoisuus ja selkokieli

Koulutus ydinasioista:

- työpaikkaohjaajat
- opettajat ja ohjaajat

Diat 3 (1 t)

Kielitietoinen ohjaus työpaikoilla

- työpaikkaohjaajat

Syvennä osaamistasi

Diat 4 (1 t)

Selkopuhe, vuorovaikutus ja ohjaus

Diat 5 (1 t)

Selko-kirjoittaminen

Diat 6: (30 min x 3)

- Selkomateriaalit
- Selkotekijä ja saavutettavuus
- Selkotekijä ja tekoäly

6. Lähteet

Lähteitä

- Anttila, I. & Lämsä, H. & Mäkelä, M. 2020. Kielitietoisien ohjauksen opas työpaikalle. Keuda. https://issuu.com/keudajulkaisut/docs/2020_keuda_kielitietoisien-ohjauksen-opas/1. Luettu 20.2.2024.
- Kartio, Johanna: 12 askelta selkokielellä opettamiseen. 2016. Grano Oy: Helsinki. kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2016/10/12-askelta-selkokielell%C3%A4-opettamiseen.pdf. Luettu 20.2.2024.
- Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. Opetushallitus. 2024. www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kehittyvan-kielitaidon-tasojen-kuvausasteikko. Luettu 30.5.2024.
- Kielitietoinen ja monikulttuurinen ohjaus. Ohjaan.fi. 2024. ohjaan.fi/ohjaamme/kielitietoinen-ja-monikulttuurinen-ohjaus/. Luettu 30.5.2024.
- Kielitietoisuuteen herääminen. Työterveyslaitos. 2024. www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inkluusivisuus-asiantuntijaorganisaatiossa/kielitietoisuuteen-heraaminen. Luettu 30.5.2024.
- Kielituki. Opas työpaikalle. Koulutuskeskus Salpaus. https://salpro.salpaus.fi/esitteet/ESITTEET_2010/Kielitukiopas.pdf. Luettu 30.5.2024.
- Kieliä koskeva eurooppalainen viitekehys 2004–2020. Euroopan unioni ja Euroopan neuvosto. europa.eu/europass/system/files/2020-05/CEFR%20self-assessment%20grid%20FI.pdf. Luettu 30.5.2024.
- Leskelä, Leealaura. 2019. Selkokieli. Saavutettavan kielen opas. Opike.
- Maahanmuutto ja kielellinen moninaisuus. Kielitietoinen työskentely. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024. thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyontueksi/hyvia-kaytantoja/kielitietoinen-tyoskentely. Luettu 30.5.2024.
- Polkuja-hanke: kielitietoisuus. Osaava Tredu. 2023. (29 videota). www.youtube.com/playlist?list=PLHdusDFOKUA0l1wXp9ISFb6Jy3FSRF3xP. Katsottu 30.5.2024.
- Pusa, M-L & Lampinen, M. & Rynnänen-Jussila, S. 2017. Maahanmuuttajat voimavarana työpaikalla. Opas kieli- ja kulttuuritietoiseen ohjaukseen. <http://view.24mags.com/mobilev/e5f43d46a15e11480d262296d568fc76#/page=1>. Luettu 30.5.2024.
- Sainio, Ari. 2022. Avaimet selkokieleen. Opike.
- Saaranen, M. & Söyrinki, V. 2020. Tietoa ammatillisen opiskelijan ohjauksesta työpaikan ohjaajalle helpolla suomen kielellä. Stadin AO. <https://sites.google.com/edu.hel.fi/selkotieto/>. Luettu 30.5.2024.
- Selkokeskus. Selkokieli. 2024. selkokeskus.fi/selkokieli/. Luettu 30.5.2024.
- Takala, T. 2024. Selkoviesticntä asiakastyössä. Edita.

7. Yhteystiedot

Tekijät

- Tuija Takala sekä työryhmä Laura Lehmuskoski, Lilli Kuhakoski-Nenonen ja Tiina Parantainen

VIERKO

Vieraskielisen opetuksen kehittäminen

Kotimaisten kielten opetuksen
tarjonnan ja laadun kehittäminen
ammattillisessa koulutuksessa

2024

Lisätietoa:

<https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/>

